

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“
Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26 — Tel. 13-02
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26

List za politiko,
gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 10 Rpt.
Stane četrletno: 1 RM — Rpt.; celoletno: 4 RM — Rpt.
Za Jugoslavijo četrletno: Din. 25; celoletno: Din. 100

Republika Francija.

Predvojna Francija je bila močno podobna vpokojencu, ki si želi samo miru in sigurne penzije. Bila je država srednje in male zemljiške posesti, z vsem potrebnim se je oskrbovala sama, s svojimi prihranki pa je v obliki meddržavnih posojil utrjevala svoj mednarodni ugled. Zadnje štiridesetletje pa jo je vrglo v vrtinec meddržavne tekme in mednarodnih sporov in stavilo njeno življenjsko silo na usodno preizkušnjo.

Za Rusijo je bila Francija z dobrim pol milijonom kv. kilometrov površine še do nedavnega največja država evropskega kontinenta in četrta po številu prebivalstva. Dežela je bogata in rodovitna, ima dovolj rudninskega bogastva, ugodno lego in še ugodnejše podnebje. Za Anglijo je druga največja kolonijalna država sveta, čeprav ne črpa iz kolonij temu primernih bogastev. Pred Anglijo ima prednost, da upravlja svoj kolonijalni imperij iz svojega evropskega središča. Večji del kolonij leži v Afriki in sole-te trdno povezana celota, ki sega od Sredozemskega morja do afriškega Konga. Francoska posest je nadalje veliki otok Madagaskar ob jugovzhodni afriški obali, Indokina v Aziji in kos ameriške Guayane. Prebivalstvo francoskega imperija tvori nad 40 milijonov Francozov v Evropi in okroglo 60 milijonov raznih drugih ljudstev v kolonijah, protektoratih in mandatih.

Francija je značilen primer, v kolikšni meri so za razvoj katere koli države poleg političnih in kulturnih faktorjev merodajna tudi gospodarska dejstva. Svet je že tako uravnan, da ne odločujejo v njem samo kulturna zrelost kakega naroda, prebrisanost njegovih voditeljev in še druga slična neotipljiva bogastva, marveč tudi otipljiva bogastva premoga, železa, petroleja in drugih naravnih zakladov. Franciji je primanjkoval premog. Medtem ko so Anglija, Nemčija in Amerika osredotočile svojo težko industrijo okoli svojih velikih ležišč premoga, je bila Francija dolgo dobo le izvoznik železne rude. Z mirovno pogodbo iz leta 1919 si je svoje železne zaklade podvojila, pridružila si je posaarske premogovnike in ker je bilo tega premoga premalo, je morala Nemčija svoje „reparacijske dolgove“ plačati še s porurskim koksom. S trenutkom zopetne zasedbe Porurja in nato poljske Šlezije po nemških četah je Francija vnovič stala pred vprašanjem, kako zagotovi svoji industriji trajno dobavo premoga.

Francijo veže z afriškimi kolonijami pot, ki teče preko Sredozemskega morja in sicer iz Marseilla v afriški Alžir in Tunis. To pomeni, da je Francija s svojo kolonijalno posestjo geografsko ozko povezana, če seve iz vzamemo Madagaskar, Indokino in še nekatere neznatne kose v Aziji in Ameriki. V uvodniku zadnje številke je že smo poudarili, kolike važnosti je Sredozemsko morje za Anglijo in njeno pot v Indijo. Pa tudi Franciji ni vseeno, kdo gospodari nad tem morjem, če hoče obdržati svojo pot do kolonij. Svoje obale ima na obeh straneh tega morja. Alžir, Maroko, Tunizija so v njenih rokah. Skoraj vse obale zapadnega Sredozemskega morja so njene. Po vojni si je zagotovila mandat v Siriji in s tem dobila oporišče v vzhodnem delu Sredozemlja. Ni moglo ji prijati, da je pristanišče Tanger, ki je nekak vratni tečaj

(Uvodnik nadaljujemo na 2. strani.)

Velika bitka v Flandriji je končana.

Angleži in Francozi se vprašujejo, kod sledi druga nemška ofenziva.

Prva velika ofenziva nemške vojske je končala z izrednim uspehom. Nizozemska se je podala že po petih dneh, Belgija je klonila — kakor Poljska — po 18 dneh, po 3 tednih pa je v nižinah belgijske Flandrije končana bitka, kakršne svet še ni videl in je zgodovina še ni zabeležila. Z bliskovito naglico je nemška vojska preko vseh ovir vdrla v severno Francijo, nato v velikem loku prodrla do Rokavskega zaliva in obkrožila nadmilijonsko armado Francozov, Angležev in Belgijcev in po 10. dnevu srditih bojev svoj prvi pohod zaključila s popolno zmago. S podvojeno pozornostjo pričakuje ves svet potek nadaljnjega razvoja vojne, ki odločuje o usodi bodočega tisočletja.

K bojem v minulih dneh poroča vrhovno poveljstvo nemške vojske:

31. majnika. Medtem ko je večina francoskih čet v severni Franciji razbita ali vjeta, se nekateri razkropljeni in obkroženi oddelki še upirajo. Odpor bo v kratkem času zlomljen. Napadi proti ostankom angleške vojske v nižini med kraji Fournes—Bergues in Dünkirchnom se nadaljujejo, pri čemer se nasprotnik krčevito trudi, da reši čim več vojakov na ladje. Angleške čete, zbrane okoli mesta Kassel, so bile uničene, nemške divizije v Flandriji in pokrajini Artois so za nove naloge na razpolago. Število vjetnikov in množina plena se zaenkrat ne moreta niti približno oceniti.

2. junija. Po srditem boju se je nemškimi četam posrečil vdor v obrežne predele na obeh straneh mesta Dünkirchen. Kraj Nieuport in severozahodna obala sta v nemških rokah. Število vjetnikov in množina plena stalno naraščata. Pri eni sami armadi so nemške čete zaplenile 200 topov vseh kalibrov. Na južni fronti ni bilo posebnih dogodkov. Zračno brodogojstvo je napadlo ladje, ki naj bi prepeljale ostanke angleške ekspedicijske armade v domovino. Potopilo je 4 bojne ladje, 11 transportnikov, poškodovalo pa ladje vseh vrst v skupni tonaži 160.000 BRT. Prvič so nemška letala bombardirala pristanišče v Marseille-u ter železniške naprave med Marseille-jem in Lyon-om. Sovražnik je skupno izgubil 58 letal, nemška vojska 15.

3. junija. Z juga, zahoda in vzhoda so se pričeli nemški napadi na mesto

Düнкirchen. S prekopi razrito in poplavljenno ozemlje operacije otežkočuje. Ves od sovražnika zasedeni prostor je v stalnem topniškem ognju. Letala so potopila 3 rušilce, 1 patroljno in 1 trgovinsko ladjo. Število vjetnikov znaša približno 330.000. Nemška letala so nadaljevala z napadi na Marseille in na naprave v dolini reke Rhone. Sestreljenih je bilo 59 nasprotnikovih in 15 nemških letal.

4. junija. Velika bitka v Flandriji in pokrajini Artois je končana in bo v vojni zgodovini zabeležena kot največja bitka vseh časov. Nemške čete so zasedle trdnjavo Düнкirchen, pri čemer so vjele 40.000 vojakov in zasegle veliko plena. Vsa belgijska in francoska obala do izliva reke Somme je v nemških rokah. — Nemška letala so napadla Pariz, uničila do 400 letal ter razrušila številne naprave pariških letališč.

Skupno je vjela nemška vojska 1,2 milijona vojakov, uničila ali zaplenila orožje in material 80 nasprotnikovih divizij, sestrelila ali uničila okoli 3500 nasprotnih letal in prizadajala nasprotniku tudi na morju velike izgube. Nemških častnikov in vojakov je padlo 10.252, število pogrešanih znaša 8463, ranjenec 42.523. Nemških letal je bilo sestreljenih 432.

V dnevnem povelju je kancler odredil, naj se v vsej državi razobesijo v znak veselja nad izredno zmago zastave in naj 3 dni zvonijo zvonovi.

Fronta pri Narviku.

Nasprotnik je zasedel Narvik, približno 50 km dolga železniška proga do švedske meje pa je v rokah nemških čet. Nemški gorski lovci in izkrcani mornarji se borijo proti številčno močnejšemu sovražniku. V severni Norveški so nemška letala uničila radiopostajo v kraju Vadsoe in potopila neko trgovsko ladjo.

Izjava jugosl. zunanjega ministra

Jugoslovansko-nemška trgovinska pogajanja so se zadovoljivo končala. Jugoslovanski zunanji minister Cincar-Marković je podal nato zastopnikom tiska daljšo izjavo, v kateri je med drugim naglasil, da odpade na Nemčijo domala polovica vsega jugoslovanskega izvoza in da izhaja nad polovico uvoznega blaga iz Nemčije in protektorata. „Tako ozko gospo-

darsko sodelovanje ima svoj poseben pomen že v mirnem času in še večji v vojni dobi. Jugoslavija je z zaključkom pogajanj zelo zadovoljna.“ — „Völk. Beobachter“ dostavlja, da so se s tem izjalovili vsi angleški poizkusi in da je angleška gospodarska ofenziva proti Nemčiji na Balkanu končala s popolnim porazom.

Jugoslavija in Rusija.

V petek so bile v Beogradu izmenjavne listine o pogodbi med Jugoslavijo in Rusijo. Dogodku pripisuje jugoslovanska javnost veliko važnost. Vodja sovjetske delegacije, poslanik Lavrentiev, je posetil kneza-namestnika Pavla, ministrskega predsednika Cvetkoviča, dr. Mačka, zunanjega in trgovinskega ministra. Ob tej priliki so se vršili tudi razgovori politične vsebine. Uradno se javlja, da je bil njihov potek zelo prirčen. Na banketu, ki ga je priredil trgovinski minister na čast sovjetskemu zastopstvu, so bile izgovorjene iskrene napitnice.

Grčija.

Italijanski listi se v zadnjem času opetovano bavijo z Grčijo. V člankih italijanski strokovnjaki trdijo, da je Grčija v oči Turčije samo nekak njen protektorat, kajti Turčija se je v svoji pogodbi z zapadnimi državami obvezala, da bo nastopila proti vsaki državi, ki bi ogrožala njo ali tudi njeno varnostno cono, pod čemer razumejo Italijani Grčijo. Vsekakor pa se Grčija — tako pripominjajo listi — bolj zanaša na turško vojsko, kakor pa na zapadni velesili. — Ozračje v Grčiji je napeto. Nadaljuje se mobilizacija vojske, vršijo se vojaški manevri, po vsej deželi pa vaje za obrambo pred letalskimi napadi. „Grčija se mora sprijazniti z dejstvom, da vihra v njeni neposredni sosesčini še druga zastava“, tako ital. listi zaključujejo.

Kancler Hitler je odredil, naj se polovica nizozemske armade takoj odpusti v svobodo, sosebno vojniki-kmetje, delavci in nastavljeni. Demobilizacija in odpust ostale polovice se izvede postopoma.

Ameriška vlada je sporočila vojskojočim se evropskim državam, da se nahajajo tri ameriške ladje v Atlantlu, da prepeljejo v Evropi bivajoče ameriške družine v domovino. Nemška vlada je sporočila ameriški, da nobeni ameriški ladji od strani Nemčije ne preti nobena nevarnost, pač pa opozarja na vesti, da pripravlja napad na ladje nasprotnik, ki bi nato osumil Nemčijo in si skušal priboriti naklonjenost Amerike.

Teden v besedi.

Kancler Hitler je v petek sprejel novega italijanskega poslanika v Berlinu Dino Alfieri-ja.

Poroča se, da se je bivši vrhovni franc. poveljnik general Gamelin sam ustrelil, več podrejenih mu generalov pa je bilo ustreljenih.

Beograjska radio-postaja, katero je doslej soupravljal neka angleška družba, je odslej v popolni lasti jugoslovanske države.

Beograjska občina je sklenila, da pomaga zgraditi posebno mestno četrt za beograjske umetnike.

V španskem Madridu primanjkuje kruha, kar je posledica angleške pomorske blokade.

Minulo sredo sta v holandskem glavnem mestu Den Haagu svečano prevzela posle letalski general Christiansen in minister Seyss-Inquart.

Strahote moderne vojne.

Ostanki nasprotnikovega oklopnega voza. P. K. Schlickum, Zander V.

Iz naše države

Cerkveni prispevek 1940.

Lani se je pobiral cerkveni prispevek za dobo od maja do decembra. Letos se plačuje prispevek za celo tekoče leto v 4 obrokih in sicer koncem februarja, maja, avgusta in novembra. Za krško škofijo sta v svrhu določitve višine predvideni dve tabeli, prva veljavna za lastnike kmetij in gozdarstev, druga za delavce, uradnike, trgovce in obrtnike ter za svobodne poklice. Pri kmetijah se prispevek ravna po višini čistega katastralnega donosa od 4 do 60 RM za katastralni donos od 20 do 600 avstrijskih kron. Zakonca plačata enkratni prispevek, za v družini zaposlene polnoletne hčere in sinove se prispevek istotako ravna po katastralnem donosu ter znaša 2 do 5 mark. Prispevka ne plačujejo polnoletne osebe, ki se šele pripravljajo za poklic in niso stare preko 25 let, k vojaščini vpoklicani, aktivni vojaški uradniki in še nekateri drugi. Za dohodke iz najetih zemljišč se pri izračunavanju prispevka jemlje polovični katastralni donos. Nekmetje plačujejo prispevek po višini svojega zaslužka, plače ali drugega rednega dohodka in sicer za letni dohodek do 2640 RM od 4 do 22.80 RM, za višji dohodek pa en odstotek. K rednim dohodkom spadajo tudi stranski dohodki iz kmetijstva, najemnine in stvarne dobave. Za mladoletne otroke se smejo odračuniti znižanja prispevka in sicer 50 pf za prvega in drugega, i.— RM za tretjega in četrtega in 2.— RM za vsakega nadaljnjega otroka. V kmetijstvu zaposleni nad 14 let stari otroci nimajo pravice znižanja.

Nezgodno zavarovanje služinčadi.

V bivši Avstriji je bilo nezgodno zavarovanje pridruženo bolniškim blagajnam. Sedaj je uveden način zavarovanja proti nezgodam, kakršen je bil običajen v starem rajhu. Za Koroško in Štajersko je bila v Gradcu ustanovljena posebna zavarovalnica (Unfallversicherungverband Graz), pri kateri so avtomatično zavarovane vse služkinje, vzgojiteljice in ostala služinčad. Prispevkov ni, odvišna je tudi prijava vstopa in izstopa iz službe. Družinski gospodar je edino dolžan, da vsako nezgodo takoj prijavi zavarovalnici. Slednja nudi pomoč za zdravljenje in ev. mesečno rento.

Izložitev avtobusnega prometa.

Z 2. junijem se avtobusni promet še bolj omeji. Nedeljska vožnja sploh izostane, v delavnikih imajo pri vožnji prednost v poklicih zaposleni, imejitelji mesečnih in tedenskih vozovnic in šolarji. Kdor pa ima možnost, da se za vožnjo posluži železnice, ne sme več uporabljati avtobusa. Avtobusni

promet za izletnike je popolnoma ukinjen.

Drž. podpora za ukinjena podjetja.

Gospodarski minister je dovolil podpore za podjetja, katerih obratovanje je v občem interesu, a je z ozirom na prilike ukinjeno. S podporo je združeno nadzorstvo drž. gospodarske zbornice. Podrobnosti k odredbi bodo v kratkem izšle.

Vesti iz Jugoslavije

Uredba o pomožni vojski.

Kakor Bolgarija je tudi Jugoslavija v preteklem tednu izdala odredbo, s katero se določajo naloge takoimenovane pomožne vojske za slučaj mobilizacije vojne sile. Naloga pomožne vojske je pred vsem ta, da zagotovi nemoteno gospodarsko življenje v zaledju. V tem slučaju pa ima zaledje skrbeti ne le za zadostno prehrano vsega prebivalstva, temveč tudi za potrebe vojskujoče se vojne sile. Pomožna vojska ima po tej uredbi tri pozive. V prvi poziv spadajo vsi industrijski delavci in nameščenci, ki so določeni za delo v tovarnah, v drugi poziv spadajo kmetje, katerih naloga bo, da bodo vsa zemljišča dobro obdelana, v tretjega pa vsi drugi delavci, ki jih bodo porabili, kjerkoli bo treba.

Želja po strogi nevtralnosti.

Belgrajska „Samouprava“ razpravlja o položaju in naglaša, da se v Jugoslaviji vedno bolj krepi želja po miru in strogi nevtralnosti ter nadaljuje: „Temu načelu bo ostala Jugoslavija zvesta, zavedajoč se, da dela s tem največjo uslugo sebi in vsem vojujočim se državam. Jugoslovanski narod ne želi vojne, ker se zaveda njene težine in posledic. Stoletja je bil jugoslovanski narod v vojni, dokler ni izvojeval svoje neodvisnosti in svobode, dokler ni ustvaril svoje države. Jugoslovanski narod je svoje cilje predrago plačal ter danes nima drugih želja, kakor ohraniti, kar ima.“

Madžarski avtomobilisti v Belgradu.

V Belgrad je dopotovala večja skupina madžarskih avtomobilistov, kjer so ji člani srbskega avtomobilskega kluba pripravili lep sprejem. Avtomobilisti so posetili tudi Avalo in Oplenac, kjer so položili venec na grob neznanega junaka in na grob kralja Aleksandra.

Zagreb dobi akademijo glasbe in gledališče umetnosti.

Banska uprava banovine Hrvatske je izdala uredbo, glasom katere je bila ustanovljena v Zagrebu glasbena visoka šola z imenom Akademija glasbe in

gledališke umetnosti. Profesorji te šole dobijo položaj univerzitetnih profesorjev.

To in ono, Vlada je prepovedovala izhajanje belgrajskega lista „Trgovinski glasnik“. Ponovno pa je pričel izhajati v Belgradu list „Balkan“. — Spomladni velesajem v Ljubljani je bil preložen na nedoločen čas.

(Nadaljevanje in konec uvodnika „Republika Francija“.)

Gibraltarja, pod mednarodnim nadzorstvom in francoska politika se je tolikanj trudila, da spravi to važno afriško oporišče pod svoje varstvo. A Anglija in Španija nista mogla ugoditi vroči francoski želji. Druga, naravna ovira njene poti do kolonij je ogromna puščava Sahara, ki loči ogromno afriško ozemlje med Sredozemljem in reko Kongo. Zato sta bili projektirani dve železniški progi, že v juniju 1923 pa je peščeno saharško morje premagal avtomobil in tako odkril sled, koder bi mogle teči tirnice.

Še kaj o francoskem narodu. Je keltskega izvora, pri čemer je čutili na severu germanske in na jugu rimljanske vplive. Vsekakor bi se Francozom zameril, kdor bi jim pripisoval svojstvenosti starih Galijcev, katere je opisoval rimski Cesar in sicer ne prelskavo. Vendar jih s starimi Galijci družijo prožnost duha, dobršen kos lakovernosti, smisel za izobrazbo duha in nenavadna govorniška darovitost. Nova pa je velika povezanost Francozov z zemljo in domačijo in silno nacionalno čustvo. Razlika med severom in jugom in še razne svojstvenosti posebnih pokrajin se odražajo v močno izoblikovanih tipih francoskega človeka. Parižan dosega višek moderne civilizacije in je prefinjenega okusa, Gaskonjec živahen in veder, Normanec zvit in dokaj sebičen, Burgundec pristranskega vedenja in odkritega značaja. Francoski kmet ima v sebi in na sebi še nekaj starokmetiškega, korenitega mestom dajejo v tem stoletju značaj velepodjetniki in med njimi še jekleni in železni kralji po ameriškem vzorcu.

Nekaj v francoskem narodu nam pojasni kos ozadja sedanje vojne. Pariški dnevniki so zabeležili porazno dejstvo, da v sedanji vojni večina francoskih vojakov ni zapustila doma nobenega brata. Pod Napoleonom je bil francoski narod za ruskim najštevilčnejši. Danes so Nemci nadkrilili Francoze za celih 100 odstotkov. Iz nazadovanja narodnega števila se poraja v Franciji čudno razpoloženje, ko se samozavest in ponos družita s skrbjo in strahom. Skrb in strah je doslej dobesedno zadrževala Maginotova črta, ob novem položaju pa bo znabiti ta povsem umljudi strah našel svoj izraz in svojo obliko.

Rumunska vlada je odredila, da od slej ne sme več na ozemlju, koder se nahajajo petrolejski vrelci, bivati in se muditi noben inozemec.

Nek angleški list prinaša uradno vest, da je belgijski zlati zaklad v višini 25 milijard frankov spravljen na varno.

V Damasku, glavnem mestu Sirije, so francoske oblasti odkrile veliko zaroto.

Angleški poslanik v Rimu je naročil v Italiji bivajočim Angležem, naj se čimprej vrnejo v domovino.

Turška vlada je odredila, da mora vojna industrija delati nepretrgoma noč in dan.

Turki v Rumuniji in Bolgariji — vseh je nad 200 tisoč — se bodo selili v turške predele Balkana. Turška vlada je izdelala že vse potrebne predpriprave.

Portugalska je praznovala 14 letnico nacionalne revolucije. Prezidentu Portugalske generalu Carmoni je čestitala tudi nemška vlada.

Kmetijski minister Darrè poseti 6. junija Rim in bo gost italijanskega kmetijskega ministra.

Za francoskega poslanika v Bernu je imenovan bivši poslanik v Berlinu Coulondre. Govori se v tej zvezi o francoskem predlogu, naj si Švica in Francija medsebojno zagotovita meje.

Japonska je ukinila sleherni pomorski promet v Evropo.

Slovaška vlada je povabila 500 nemških vojakov, potrebnih okrevanja, v svoja letovišča.

4000 otrok iz Nemčije bo v poletju bivalo med Nemci v Madžarski.

Odstopil je rumunski zunanji minister Gafencu. Nadomesti ga dosedanjí prometni minister Gigurtu, ki je rumunski nacionalist ter se je že večkrat mudil v Nemčiji.

Na otoku Malti so nenadno zaprli vse šole in bodo poslopja namenili drugim svrham.

Anglija je izgubila svojo največjo bojno ladjo „Nelson“ s posadko 700 mož.

„Naš boj za večjo Nemčijo“.

V Lincu je govoril član zveznega vodstva društva za nemštvo v inozemstvu, Wagner, o važnosti nemškega šolstva za Nemce v inozemstvu in dejal tudi to: „Danes živi še 20 milijonov Nemcev izven Nemčije. Imajo pa svoje nemške šole, katere delno vzdržuje nemška država, tako v Mehiki, Španiji, Ogrski, Jugoslaviji in Bolgariji, kjer imamo 5 nemških državnih šol. Iz Volinije so došli Nemci, ki so govorili samo še poljsko, a so bili kljub temu čisti Nemci, katerih očetje in dedi so še poznali Nemčijo. Njihova silna želja, da se vrnejo domov v Nemčijo, je najlepši dokaz žilavosti in odpornosti Nemcev v inozemstvu.“

Podfistek

Ferdinand Goetel:

Sredi stepe.

(21. nadaljevanje.)

„Na svoje oči sem videl!“ je slovesno izjavil pop; „saj tudi mene ni pustil k zvoniku. A potem je raztrgal njega.“

„Zato torej niste zvonili?“

„Zato. Položite rajnkega k meni v vežo in se razidite domov. Ali želite še kaj?“ je vprašal, ko je znova slišal mrmanje med množico.

„No, pa povejte še, očka,“ je stopil Fadej naprej, „kaj naj storimo s tem Avstrijecem?“

„S kom?“ se je vznemiril pop.

„No, s tem požigalcem. Tamle v grmovju leži.“

Pop je pokimal in v spremstvu množice hitro stopil v kot dvorišča, kjer je v grmovju ležal z vrvmi zvezan človek in tiho ječal.

„Zakaj je tako ožgan?“ se je začudil, ko je zagledal opečeni obraz in ožgano obleko.

„I, veste, očka,“ se je eden izmed kmetov popraskal po glavi, „lezel je v ogenj kakor vrag. Zdi se, da je hotel reševati.“

„Zakaj potem pravite, da je požigalec?“

„Kdo drug pa naj bi bil zažgal?“

„Ko pa sta bila pod ključem.“

„Da, ampak sta splezala skozi streho.“

„In drugi?“

„Ne vemo! Ušel je, ali pa je morda zgorel.“

„Čudno! Čudna stvar!“ je pop zmaljal z glavo in pozorno opazoval ujetnika. „Človek, kako se imenuješ?“ je vprašal in ga zgrabil za rame.

„Vukinčič!“

To ime se je zdelo popu znano. V mislih je segel nazaj in se precej spomnil preiskave po Bolgarovem umoru.

„Spravite tega človeka v tabor!“ se je odločno obrnil proti kmetom.

„Kako to?“ se je nekdo upiral.

„Ali vam je še premalo nesreče?“ se je razjezil pop. „Ali hočete, da zadene vso vas? To je vendar tisti Vukinčič, ki bi bil moral biti obsojen namesto župana!“

„Da, to je on!“ je potrdil Fadej, najstarejši kmet iz vasi. „Prav imaš, očka! To se pravi: tudi če bi bil zažgal, je to njegova stvar.“

Potem ko je zažgal županovo kmetijo, je Sabo brez sape dirjal v taborišče. Vukinčiča, ki je ob pogledu na požar čisto izgubil pamet in se ni hotel ganiti z mesta, je pustil v vasi. Moža mu je bilo žal, toda ni imel več mo-

či, da bi mislil in delal za dva. Ko se je maščeval, je imel samo še željo, da bi prišel v tabor, čeprav le za trenutek. Preden ga zgrabijo, denejo v okove, izročé sodišču, bi bil rad še videl Niklasa in tovariše v nesreči; po njih je nenadoma zahrepenel iz vse duše. Krivega se ni čutil. A kljub temu ga je odsev za njim hitečega žara napolnil z grozo in vnel tako rekoč nov požar v njegovih prsah.

Zdaj pa zdaj je obstal in poslušal, ali ga iz vasi ne zasledujejo. A nihče ga ni preganjal. Ko je bil že na bolj oddaljenih njivah, se je zavedel, da je vendar ušel neopaženo, in je nekoliko zadržal korak. Zato pa je s tem večjim hrepenenjem uprl oči v majhno lučco pod gričem, kjer je bilo taborišče, ki ga je bil zapustil.

Ko je prišel še bliže, je ugotovil, da prihaja svetloba iz Niklasove kočice. To je bilo zanj mило in pomirjevalno odkritje. Takoj je sklenil, iti naravnost tja, in je v ta namen mahnil po stranski, v trstju skriti stezici. Zavest, da bo že čez trenutek, ne da bi ga kdo opazil, v družbi zvestega prijatelja in morda še nekaterih najbližjih mu ljudi, mu je vllla pogum in samozavest. Toda kako se je začudil, ko je tik pred kočico stopil iz gošče pa stal pred celo trumo ujetnikov, ki so se ozirali v stepto za krajem požara. Presenečen se je hotel

umakniti in zbežati v goščo, toda v trumu so ga bili že zapazili.

„Sabo!“ so se začuli začudeni glasovi.

„Sabo!“ so ponovili, ko se kakor okamenel ni ganil z mesta, „za Boga milega! Pridi vendar sem, Sabo!“

Tedaj se je obvladal, stisnil zobe in s trdimi koraki stopil proti koči. Dušo je imel polno žalosti in misel, da mora zdajle priti z njo pred nezazelenjena zijača, mu je nagubančila čelo, da je gledal kakor hudo vreme. Zatorej se je hotel preriti naravnost do Niklasa, ne da bi koga pozdravil ali odgovoril na kakšno vprašanje. Toda namesto vsiljivih oči so ga pozdravili prijazni obrazi in roj proti njemu iztegnjenih prijateljskih rok. Obstal je, se hipoma omehčal in se vdal ganjenosti.

„Kako se imate, tovariši?“ je zašepetal s solzami v očeh in jim toplo stiskal roke.

„Sabo! Sabo!... Dobro, da si se vrnil, Sabo, čakali smo te, Sabo!“ so ga obsuli od vseh strani.

Obdan od živega zidu je stal v zadregi in si prizadeval, da bi našel kako nenavadno besedo, ki bi povedala vse, kar je čutil zanje v srcu za ta prisrčni sprejem.

(Konec sledi.)

Čirom naše zemlje

† **Jakob Wieser.** V nedeljo dne 26. maja 1940 je bil v Borovljah ob ogromni udeležbi pogrebcev pokopan društvenik in prosvetaš Jaki Wieser, čigar ime je bilo znano daleč preko Borovelj. Rodil se je leta 1880. v Slov. Plajberku. Leta 1902. je prišel v Borovlje, kjer je bil najprej zaposlen v tukajšnji žični tovarni in zadnja leta na žagi g. Jaritza. Bil je izredno marljiv in vesten delavec, ki se ni vstrašil tudi ne najtežjega dela. Pred 10 meseci je obolel na lahni gripi, a se mu je shujšalo in ni več ozdravel. Pred 14 dnevi je šel v celovško bolnico, bil je tedaj še duševno popolnoma pri zavesti, čez 10 dni je bil pripeljan nezavesten domov in dne 24. 5. izdihnil svojo blago dušo. Rajni je bil eden tistih

zavednih in trdnih korenin, ki jih najdemo tako redko. Ko se je pred 35 leti ustanovilo v Podljubelj prvo slovensko delavsko društvo, je bil rajni med ustanovitelji ter ves čas požrtvovalno in neumorno deloval. Četudi je moral radi svojega prepričanja pretrpeti marsikatero bridko urico, ni omagal, kajti svest si je bil, da se bori za čast in pravico svojega naroda. Ko je po vojni društveno delovanje oživilo, ga najdemo zopet med prvimi. Vkljub svojim letom je deloval in gradil ter bil vzgled vsem kot pravi društveni oče. Neizmerna je bila njegova ljubezen do naše domače pesmi, saj je bil tudi sam izvrsten pevec. Kjerkoli smo ga videli v krogu prijateljev, tam je zadonela poštena in lepa domača pesem. V teku njegovih 35 let v Borovljah ni bilo prireditve, kjer bi rajni ne sodeloval; rad je posečal tudi prireditve sosednih društev, katerih člani so ga k zadnjemu počitku spremili v lepem številu. Pevci iz Kotmare vasi so se prišli posloviti celo s pesmijo na domu in pokopališču. V lepem govoru se je spomnil rajnega domači g. župnik ter se mu zahvaljeval za njegovo dolgoletno cerkveno petje. Nato se je ob odprtjem grobu od rajnega poslovil društveni vodja v Borovljah in v globokih besedah orisal delovanje ter življenje moža, ki je stal trdno kakor skala in ki ni klonil glave tudi ob najhujših viharjih. Ob pesmi „Mav čriez izaro,“ katero so nato zapeli združeni zbori, pač ni bilo človeka, ki ne bi bil ganjen do solz. Slava njegovemu spominu!

Razširjena družinska podpora.

Izšla je odredba, po kateri imajo pravico do podpore ne samo družine vpoklicanih vojakov, marveč tudi svojci v obvezno delovno službo vpoklicanih, pri letalski obrambi zaposlenih, nadalje onih, ki služijo pri carinski obmejni policiji, pri varnostni policiji ali v vojaških bolnicah (bolniške sestre). Predpogoj seveda je, da so svojci bili navezani na gospodarsko pomoč vpoklicanih ali služočih. Družinska podpora se izplačuje tudi družinam, ki so se morale iz obmejnega ozemlja izseliti v notranjost države. Podpora se izplačuje naprej, če vpoklicanega pogrešajo ali če se nahaja v vjetništvu. — Druga odredba uvaja znižanje dohodninskega davka za mladoletne in do 25 let stare služoče vojake.

Köttmannsdorf — Kotmara ves. (Bilo srečno!) V pondeljek 3. junija so preč svetnik Koschier v žihpoljski cerkvi poročali zaveden slovenski par Franca Ogrisa, pd. Adlnovega na Humbergu, in Barbko Čebulovo, vrlo žihpoljsko organistinjo. Na predvečer je zbor „Gorjancev“ počastil ženina, ki

je sam pevec in član kotmirškega zbora, s podoknico in mu vročil v imenu društva in pevcev lepo poročno darilce. Med poročno sv. mašo so preč. g. župnik mladi par nagovorili s prisrčnimi besedami in mu želeli božjega blagoslova na novo življenjsko pot. Med ženitovanjsko pojedino je prepeval žihpoljski zbor domače pesmi. Odličnemu slovenskemu paru želimo tudi mi čim več sreče!

Ferlach — Borovlje. Kar zaporedoma smo imeli tukaj štiri smrtne slučaje. Dne 22. 5. 1940 je umrla na Doleh pri Borovljah 76 letna Marija Krieger ter je pokopana v Borovljah. — V celovški bolnici je umrl v starosti 53 let tovarniški delavec Valentin Melešnik iz Bajtiš. Prepeljan je bil na pokopališče na Bajtišah. — Na Dunaju je umrla 55 letna M. Olinowetz, ki je rodom iz Slov. Plajberka in je bila prej dolga leta v Borovljah. Dne 24. 5. je bila pripeljana na boroveljsko pokopališče.

Ferlach — Borovlje. Znano je, da lisice ravno majnika najraje obiščejo posestnike kur, ker jim v tem času posebno dišijo te živalce in da privadijo svoje mladiče na okusno jed. Pred leti se je lisica le redko oglasila v Borovljah, kot bi vedela, da izdelujejo tukaj samo puške. Zadnji čas pa se zvitoropka ne ozira več na to, že par let zapored je obiskala vse posestnike kurjadi na Kobli. Sedaj se je oglašala na Doleh in pri belem dnevu spričo ljudi zgrabila in odnesla petelina. Posestnik nato zapre kure v hlevce, a lisica pride v temni noči, odkoplje gnoj pred hlevcem in vdari med žival. Hrušč zbuditi ljudi, kot bi bil alarm, in tudi lovec je že bil na mestu, hlevc je bil obkoljen, lisica pokuka in — pum — konec je bil lisice in kurjega strahu!

Ferlach — Borovlje. Dne 27. majnika je napravil samoumor tukajšnji nastavljenec konzumnega društva, 31 letni Jožef Friedl. Šel je v gozd, nekoliko nad Šajdo, se tam poslovil od kmeta in rekel, da gre še malo v gozd. Kmalu nato počil, ustrelil se je s pištolo v glavo ter bil takoj mrtev. Bil je zelo živahen in vesel človek ter je storil to bržkone v zmedenosti, kar je razvidno iz pisem, katera je pisal svoji ženi in znancem, kjer jih prosi, naj mu tega ne zamerijo, ker je obupal. — Orožništvo je zvedelo, da v neki hiši na Doleh ni vse v redu. Napravili so preiskavo in v podstrešju našli v zavrtku mrtvega otroka, katerega je M. S. pred 14 dnevi porodila, ne da bi o tem kdo vedel. Omenjena je bila odgnana v zapor in ima zadelvo sodnija v rokah. — Dne 31. majnika je bil tukaj pokopan 14 letni Jožef Pogoričnik, ki je umrl v celovški bolnici.

St. Jakob i. R. — Št. Jakob v Rožu. (Smrt.) Dne 18. majnika je umrla v celovški bolnici 36 letna Francka Rauter, roj. Pintar. Komaj dva meseca je bila poročena in je pridno pomagala svojemu možu, ki ima v najem trgovino Legat v Podgorjah. Nenadno je zbolela ter je morala iskati pomoč pri celovških zdravnikih. A njihovo prizadevanje je bilo zaman. Stanje se ji je poslabšalo in je izdihnila. Rajna je bila v svojih mlajših letih navdušena članica slov. kult. društva. Rada je nastopala na društvenem odru in tod kazala nenavaden talent. Bila je tudi prav dobra pevka. Vztrajno se je pripravljala na lastno ognjišče in družino, a usoda je prekrižala njene lepe načrte. Naj počiva v miru, žalostnemu možu iskrene sožalje!

Pod vlak je šla. (Feistritz i. R. — Bistrica v Rožu.) V sredo 29. t. m. je v hipni duševni zmedenosti šla pod vlak, ki vozi iz Celovca proti Področici, 55 letna delavčeva žena Katarina Müller. Našli so jo strahotno razmesarjeno ter jo ob veliki udeležbi pokopali na vsemkem pokopališču. Bila je dobra, verna žena. Zapušča moža, sina in hčerko. N. p. v. m.

Ostali drobiž. Nerabne akumulatorje in baterije je bilo treba javiti do 5. t. m. vojaškemu nadzorstvenemu

uradu (v Celovcu Villacherstrasse 41). — Izšla je odredba, po kateri je treba posode s posnetim mlekom pred oddajo konzumentom opremiti s primerno označbo. — Organizacija Hitlerjeve mladine je pozvala svoje člane in članice, naj se javijo za pomožno delo v kmetijstvu. — 160.000 kv. metrov neizrabljenih parcel v celovškem okraju je oddanih v obdelovanje. Letna najemnina za kv. meter znaša 2 pf. Večja površina je bila v svrhe obdelave dodeljena celovski jetnišnici. — Na nakaznice za jajca, veljavne od 3. do 31. junija, oddajajo pristojne trgovine po 5 jajc na osebo. — V Celovcu je umrl trgovec Silvester Ripič v 44. letu starosti.

Naša prosveta

Letošnje Mohorjeve knjige.

Za domala pol leta se je letošnji Mohorjev književni dar zakasnil. Reči smemo, da smo ga zato tembolj vzljubili in ga bomo v bodoče vedeli še bolj ceniti ko doslej. Kasno je došel k nam in ko je došel, med knjigami ni bilo najbolj priljubljene in najbolj udomačene: koledarja. Takoj smo vedeli, da je bil vsakoletni Mohorjev koledar tista družinska knjiga, ki je šla iz rok v roke in je bila vse leto kjerkoli na polici ali miznici na razpolago kakor kak družinski dnevnik. Če bi bil odslej še merodajen naš nasvet, poudarjali bi z vsem naglasom važnost družinskega koledarja, ki je doslej tako posrečeno nadomestil nekoliko starinsko in modernim časom manj ustrežajočo, a nekoč zelo priljubljeno pratio.

Tri knjige so letos književni dar družbe sv. Mohorja koroškim Slovincem v rednem izdanju: **Večernice**, 92. zvezek, **Življenje svetnikov** in molitvenik **Jezus Dobri pastir**. Pet nadaljnih knjig je bilo in je za doplačilo: **Krašenje cerkva**, Detelova povest **Trojka**, **Ruske pravljice**, povest **Strah pred življenjem** in poučna **O zdravju in boleznih domačih živali**.

Nekaj o rednih knjigah. Letošnje **Večernice** ohranjajo tradicijo dosedanjih - 91. zvezkov. Slovenski pisatelj seže v naše življenje in ga nam poda, kakršno je, da se gledamo kakor v zrcalu in se še bolje spoznamo. Primorski pisatelj Franc Bevk nam v povesti „Pravica do življenja“ slika boj tolimskih kmetov za staro pravdo. Vidimo odpuščenega vojaka, s koliko trdovratnostjo in uprav kmečko zvestobo se bori za kos svojega grunta, da bi na njem zaživel kos svojega, samosvojega življenja; v boju z gospodsko podležje. Nehote se bralec v povesti pridruži duhovnikovim razmišljanjem po zadnjem srečanju z umirajočim Gašparjem: „Kaj so storili? Sledili so božjemu klicu po zemlji, po kruhu, po svobodi, po usmiljenju“. . . . Kdor bo ali je to povest dobro čital, bo znal biti družbi in pisatelju zanjo hvaležen. — **Življenje svetnikov** je izšlo štirinajstič ter obsega življenjepise svetnikov od 18. do 30. septembra. O tej knjigi nam pripovedujejo, da postaja nenavadno zaželjeno duhovno berilo in približuje bralcem vse doslej izišle zvezke. Tudi ni čuda, ko pa se naprimer samo življenjepisa svetega Venceslava, češkega kneza in mučenca, bere liki zgodovinska in sodobna povest. Čuli smo še nekega gospoda poverjenika, ki je iz dobrega poznanja svojega kroga faranom razlagal, naj si iz dragocelega, obširnega dela dobro predočijo življenje svojega imenskega patrona in svojih svetnikov-ljubljenec. — Pisatelj letošnjih svetniških življenjepisov, dr. Franc Jaklič, je pripravil še tretji družbin dar: molitvenik **Jezus Dobri pastir**. Na uvodni strani je slika Dobrega pastirja, delo škofa Barage samoga, pod naslovom pa Baragov škofovski grb z geslom „Unum est necessarium“ — Le eno je potrebno. Molitve so zbrane iz Baragovih spisov; izpoved svetniške duše so in izraz globoke vernosti. Molitvenik odlikujejo velike in jasne črke in bo torej dobro nadomestilo za že izrabljene stare molitvenike.

V vrsti doplačilne izdaje bo knjiga „Krašenje cerkva“ dober priročnik duhovnikov, mežnarjev in vseh, ki jim je lepota hiše božje pri srcu. — Povest „Trojka“ je sicer že vobče znana, a bo vsikdar privlačna in tudi aktualna za vsakogar, ki ima srce za mladinsko vzgojo. — Ruske pravljice nas seznanijo z bogastvom ruske narodne duše. Ne bo nam v škodo, če najlepše med njimi preidejo še v našo duševno last in izrinejo blago, ki je naši mladini tuje po duhu in vsebini. — „Strah pred življenjem“ pa je najlepša letošnja povest in zanimanje zanjo dokazuje, da si tudi preprosti človek želi ne samo kmečkih povesti iz svojega okolja, marveč poznanja bolj oddaljene sveta, ki ima taista velika vprašanja kakor naš domači svet. — Peta doplačilna knjiga bo končno dobro služila živinorejcem, ker jim nudi premnog pameten nasvet v njihovi skrbi za zdravje domače živine.

V. Zwitter

Okoli slovenskih materinskih proslav. Slovenske materinske proslave ostanejo prepovedane. Prepoved je g. dež. glavar zastopniku Slovenske prosvetne zveze objasnjal tako, da je bil letošnji materinski dan v Nemčiji 19. majnika in da je materinske proslave izvedla organizacija NS-Frauentchaft. Ostalo delovanje slov. kult. društev (občni zbori, sestanki in času primerne oderske prireditve) je dovoljeno tudi v bodoče.

Naše gospodarstvo

Socialna zakonodaja med vojno.

Vojne prilike imajo za posledico mnoge spremembe v socialni in delovni zakonodaji. Velja načelo, naj se odpravijo vse zle posledice, ki bi lahko nastale iz vojaškega službovanja delavcev, posestnikov in nastavljenec.

Glavno vprašanje, ki si ga zastavlja svoji vpoklicanega, se glasi: Kako je s zaslužkom vpoklicanega vojaka? Odgovor se glasi, da je država odredila vse potrebno, da svojci vpoklicanih niso izročeni pomanjkanju. Če je vpoklicani bil delavec ali nastavljenec, imajo njegovi svojci pravico na **družinsko podporo**, ki se ravna po premoženjskih prilikah, številu otrok in dejanskih družinskih potrebah. Če je vpoklican posestnik ali kak samostojen podjetnik ali mojster, ima njegova družina pravico na **gospodarsko podporo**. Za kmečke družine se podpora ravna po tem, kaj je potrebno za redno vzdrževanje kmetije. Končno je še treba pripomniti, da ostanejo vpoklicani delavci in nastavljenci formalno v službi za ves čas svoje vojaške službe.

Dobro je tudi vedeti nekatere podrobnosti glede **bolniškega zavarovanja**, tičočega se vpoklicanih delavcev, nastavljenec, pomočnikov, poslov, skratka vseh, ki morajo biti zavarovani, in še onih, ki so se prostovoljno zavarovali. Velja načelo: kateri koli vojak je bil zavarovan pred vpoklicem, ostane zavarovan tudi po vpoklicu in imajo njegovi svojci taiste pravice na vse dajatve bolniške blagajne. Pri splevku pa ni treba plačevati ne vpoklicanemu in ne njegovim svojcem. Bolniške blagajne imajo še nalog, naj izvršujejo dajatve svojcem vpoklicanih hitro in kulantno.

Tudi glede **invalidnega in starostnega zavarovanja** ni treba nobenih skrbi. Vlada je odredila z oktobrom minulega leta, da se zavarovancem doba vojaškega službovanja ravno tako všteje, kakor če bi ves ta čas redno vplačevali svoje prispevke za invalidno in starostno zavarovanje. Prispevkov pa ni treba plačevati.

Končno se tudi **nezgodno zavarovanje** ne spremeni. Znano je, da je proti nezgodam zavarovana vsa družina vpoklicanega posestnika. Vendar mora vojakova žena mesečni prispevek za nezgodno zavarovanje plačevati tudi v času vpoklica svojega moža. Na pod-

lagi posebne prošnje ji more država kriti izdatke v obliki gospodarske pomoči.

Iz gornjih odstavkov je razvidno, da skuša država s posebnimi odredbami omiliti vse eventualne zle posledice, ki bi izhajale iz vpoklica delavcev in samostojno zaposlenih. Družina, ki bi se po vpoklicu očeta ali zaposlenega sina čutila v svojem obstoju ogrožena, naj se torej mirno obrne na pristojnega župana in ga zaprosi za odpomoč. Na podlagi odredb bo župan ukrenil potrebno, da jo družini zagotovi.

Podpore za gospodarsko obnovo pristav. Poněkod se v hribih in gorskih predelih nahajajo pristave, ki so bile nekóč samostojne kmetije, a so jih njihovi gospodarji pozneje opustili in prodali. Novi lastniki uporabljajo pristave samo za gotovo dobo n. pr. v poletju v času košnje ali paše. Država ima interes na tem, da se take pristave gospodarsko spet osamosvojijo. Kmečki sinovi, ki bi radi postali samostojni kmetje in za to nimajo izgleda doma, naj se potrudijo za prevzem pristav kot samostojnih posestev. Če je na njih toliko zemlje, da lahko živi družina 6 članov, imajo pravico na državno podporo, namenjeno za ustanavljanje novih kmetij. Važno je v tej zvezi, da si morajo interesenti, ki doslej niso bili samostojni kmetje, oskrbeti posebno izkaznico, ki jih legitimira za samostojne kmete (Neubauernschein). Državna podpora obstoja v sredstvih, ki omogočajo pripravo gospodarskih poslopij, izsuševanja, melioracije in slično. Prošnjam je treba priložiti kratek oris življenja prosilca in njegove žene ali neveste, nakar kmečki urad doloži posebne formule.

Odredba glede živih mej. Notranji minister je odredil, da se v času od 15. marca do 30. septembra ne smejo odstranjevati ne žive meje ne grmovja. Tudi je v tem času prepovedano zažiganje travnikov, nerabljenih zemljišč in grmišč. Odredba je izdana za to, da obvaruje koristne ptiče in male sesalce, ki uničujejo mrčes in golazen, pred nespametnimi ali zlobnimi škodljivci.

Najemanje delavcev iz poljske gubernije. (Hkrati odgovor na vprašanje g. J. K.) Kdorkoli bi rad najel posla iz bivše Poljske, se sme poslužiti tudi Poljakov, ki se nahajajo pri nas in si sme z njihovo pomočjo dobiti posle. Važno pa je, da to stori z vednostjo delovnega urada, ki mu bo šel tudi sam na roke.

Razdelitev gozdov v državi. Trije so glavni lastniki gozdov: država, občine in zasebniki. Po najnovejši statistiki ima država 32,7% vsega gozda, občine 15,5 in zasebniki 47,8 odstotkov. Četrtnina vseh gozdov pripada posestvom pod 100 ha površine, katerih je v državi 3,2 milijona. Dohodki iz zasebnih gozdov so po podatkih državne statistike za polovico manjši od onih iz državnih gozdov.

„Neubauernschein“. Kdor se hoče naseliti na novo kmetijo in doslej še ni bil samostojen posestnik, mora imeti v rokah poseben izkaz svojega usposobljenosti. Ta izkaz dobi na podlagi prošnje, ki jo vloži zase in za svojo ženo ali nevesto na okrajno kmečko zvezo. V prošnji poda hkrati kratek oris svojega in ženinega dosedanjega življenja in posla, nakar mu kmečka zveza vroči posebne formule, ki jih nato v posamnih rubrikah izpolni ter priloži več prilog. Izkaz sam je veljaven dve leti in ga kmečka zveza po preteku te dobe podaljša, če je lastnik izkaza zdrav in v kmetijstvu zaposlen. Običajno se dogaja, da se prošnja za izkaz vlaga tik pred nameranim nakupom kakega posestva. Njena rešitev se zakasni, ker je treba prej zdravniške preiskave in so nujne še druge priloge. Medtem preide posestvo v druge roke in prosilec ostane praznih rok. Zato je nujno in umestno, da zaprosijo reflektanti za izkaz čimprej. Dodamo še, da smejo zaprositi za izkaz k vojakom vpoklicanih tudi njihovi svojci.

Oddaja jajc. Ponovno je oblast že izdala poziv, da je vsak posestnik, ki se bavi s kuretino, dolžan, da kokošja jajca, v kolikor jih porabi doma — jajca ene kokoši na vsako osebo se smejo porabiti doma — odda določenim zbiralcem. Posestnikom je bilo tudi že naznanjeno, koliko jajc oddajo, v preteklu enega leta. Važno je sedaj, da vemo, da ostala odvišna jajca nikakor ne smemo prosto prodajati, marveč jih moramo istotako oddati. Smejo pa se jajca oddajati neposredno osebam, ki se nahajajo v taisti občini, vendar samo proti pristojnemu številu odrezkov nakaznic za jajca. Odrezke nato izročimo občinskim uradom, ki nam sprejem števila odrezkov potrdijo. Kazni za prestopke so ostre.

Oddaja svinjskih kož. Izdana je odredba, po kateri mora vsaka obrtna mesarija, ki kolje svinje, letno oddati gotovo število svinjskih kož. Podrobnosti okoli števila za oddajo določenih kož bodo šele izšle. Podjetjem je naročeno, naj oddajajo nepokvarjene, brezhibne kože, na katerih je odstranjena vsaka sled maščobe.

Lepa navada. Kmečki vodja dunajske pokrajine je opozoril na stari kmečki običaj, ko so očetja na dan rojstva otrok vsajali sadna drevesca in jih gojili s posebno skrbjo in ljubeznijo. Vodja je predlagal, naj se za saditev volijo javna zemljišča, vrtovi in parki, s čimer bo podan poudarek, da ima država sama največji interes na čim številnejših rojstvih.

Košnja in trošenje. O košnji sami smo že dovolj pisali. Naj omenimo danes mimogrede, da se kosilni stroji v dolini dobro obnesejo in so jih gospodarji veseli posebno danes, ko primanjkuje delovnih moči. Pri košnji s stroji je gospodar navadno v zadregi, ali naj s trošenjem trave čaka. Meni namreč, da za strojem itak ni rudi, kakršne pušča za seboj kosa. Izkušnja pa uči, da se šopi s stroji pokošene trave le neradi sušijo. Kdor hoče nadalje s sušenjem hitro končati, ne bo krme puščal preko noči razprostrte na travniku, marveč jo bo zlagal v kopicce. Krma v kopicah se suši tudi ponoči.

Cene za krompir, veljavne od junija do konca avgusta 1940. S prvim junijem so na Koroškem veljavne sledeče cene za krompir: V občinah Celovec Vetrinj, Kriva Vrba, Poreče, Beljak, Borovlje, Slov. Plajberk, Železna Kapla in Šmohor se prodaja krompir neposredno konzumentom po 50 kg 4.— RM (bela, modra, rdeča vrsta), 4,30 (rumena vrsta), 5,30 (Juliperle), 6,30 (Kipfer), po 10 kg 0,90, 0,96, 1,16, 1,36 RM, po 5 kg 0,45, 0,48, 0,58, 0,68 RM, po 1 kg 0,09, 0,10, 0,12, 0,14 RM. V ostalih občinah za 50 kg 3,45 (za beli, modri in rdeči), 3,75 RM (rumeni), 4,75 (Juliperle), 5,75 RM (Kipfer), za 10 kg 0,79, 0,85, 1,05, 1,25, za 5 kg 0,40, 0,43, 0,53, 0,63 RM, za 1 kg 0,08, 0,09, 0,11, 0,13 RM. Če prodaja producent neposredno konzumentu in mu blago postavi v hišo, so veljavne taiste cene.

Ko se pelje mikado, japonski cesar, skozi mesto, morajo biti zastrta vsa okna. Stražniki, občinstvo, vojaki stojijo nepremično kakor kipi. Vsakdo zadržuje celo dihanje. Nihče se ne smehlja. To je izraz najvišjega spoštovanja in vdanosti. Dvorni maršal pošilja v hotele, kjer so nastanjeni Evropejci, posebne objave, da se gosti pouče: „Če hočete gledati pot mikada, morate stati in se ne smete gibati. Prepovedano je fotografirati ali gledati veličanstvo od zgoraj, iz oken zgornjih nadstropij, s hribov in sploh vsega, kar leži više nego je mikadov voz. Vsak prestopok proti temu se smatra za žalitev veličanstva.“

Pomlad je podarila našim gozdom sveže zelenje, drevesa so zopet oživele, novo življenje je vzbudilo njihovo rast. Za svojo rast potrebujejo vlage, vode, da lahko koreninice sprejemajo raztopljeno hrano, ki jo drevo v listih usvaja. Po preizkusih so dognali, da 1 ha bukovega gozda izpari dnevno 20.000 l vode. Ena sama breza, ki ima okoli 200.000 listov, izpari dnevno 60 do 70 litrov vode, v vročih dneh pa okoli 300 do 400 litrov vode. Vse to je odvišna voda, ki je drevo pri presnavljanju ne potrebuje. Vendar niso vsa drevesa enaka v izparivanju, posebno velika je razlika med iglavci in listavci. To je tudi vzrok, da lahko le iglavci obdrže med zimo svoje igle, ker je njih izparivanje le malenkostno.

Dar za smeh

Izdal se je. Zdravnik: Najprej mi povejte, ali kaj radi pijete? — Bolnik: Kako ste prijazni, gospod doktor. Najrajši bi frakeljček brinjevčka.

Ne vedno. „Ali vaš sin vedno jeclja, gospa?“ — „O ne, gospod zdravnik, le če govori.“

Zvitez. „Oče, ali se znaš podpisati z zaprtimi očmi?“ — „Znam!“ — „No, pa se podpiši na moje izpričevalo.“

Ne sme povedati. Učitelj: „No, Mirko, kje si bil včeraj?“ — Mirko: „Te ga vam ne povem.“ — Učitelj: „Zakaj pa ne, meni lahko poveš!“ — Mirko: „Ne upam se, gospod.“ — Učitelj: „Saj vendar nisi kaj slabega storil, le povej.“ — Mirko: „Koline so imeli . . .“ — Učitelj: „Hm, hm, to pač vendar smeš glasno povedati.“ — Mirko: „O ne, doma so mi rekli, naj kar molčim, ker bomo vse sami pojedli.“

Urednik: Dkfm. Vinko Zwitter, Klagenfurt, Achatzelgasse 7. — **Založnik:** Politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem. — Tiskarna J. Leon sen., Klagenfurt, Domgasse 17. Veljavna je inseratna tarifa 1.

Vabilo

na 67. letni redni občni zbor šentjakobske posojilnice v Rožu, ki se vrši dne 16. junija 1940 ob 9. uri predpoldne v posojilniških prostorih v Št. Jakobu.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobritev zapisnika zadnjega občnega zbora,
2. Poročilo načelstva in nadzorstva,
3. Odobritev rač. zaključka za l. 1939,
4. Volitev načelstva in nadzorstva,
5. Slučajnosti.

Ako ob napovedani uri občni zbor ni sklepčen, se vrši isti uro pozneje ob vsaki udeležbi.

(28)

Načelstvo.

Zahvala.

O priliki bridke izgube našega nepozabnega brata, strica itd. gospoda

Jakoba Wieser-ja

izrekamo najlepšo zahvalo vsem, ki so rajnega spremili na njegovi zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo č. g. župniku dr. Geramb-u za njegov ganljivi govor ob grobu, g. Vertiču za v srca segajoče poslovilne besede, pevskemu zboru iz Kolmare vesi ter skupnemu pevskemu zboru za njegovo petje ob grobu, domačim društvom ter zastopstvu sosednih društev ter vsem ostalim.

Zahvala velja vsem darovalcem krasnih vencev in cvetja in vsem, ki so rajnega obiskali v njegovi dolgi boleznini.

Žalujoči ostali.

Zanimivosti iz vsega sveta.

O brzjavu.

Človeštvo je že v davnih časih poizkušalo najti način, kako bi se vesti čim hitreje prenesle. Zvočni in svetlobni znaki so bili prva sredstva za to. Pri nekaterih zamorcih je še dandanes običajno, da prenašajo vesti z zvočnimi znaki, ki jih povzročajo zbijanje na posebne vrste bobnov. Vsaka črna vas ima svojega bobnarja, ki ob svojem bobnu posluša bobnanje iz sosednje vasi. Ko zasliši znake, jih hitro zbobna na svojem bobnu. Te znake vjame zopet bobnar prihodnje vasi in tako izve novico kmalu vsa pokrajina.

Ko je šla med svetovno vojno po vsem svetu vest, da je utonila velika preokceanska ladja, je v Belgijskem Kongu stopil domačin pred svojega belega gospodarja in dejal: „Gospod, poslušaj, kaj pripoveduje boben! Ne ka velika ladja je utonila. Potopili so jo Nemci. Napadli so jo pod vodo. Mnogo ljudi je utonilo.“ Ta vest se je s pomočjo znakov na boben prenesla v treh dneh od obale Konga do izvirov reke Nila. Po pošti so beli prebivalci Konga izvedeli za nesrečo šele po treh tednih!

Telegrafski boben je v Afriki neprestano v rabi. Kakor si ne moremo predstavljati velemesta brez ropota, tako je nemogoča naselbina v Afriki brez neprestanega zbijanja po bobnu. Primeri smrti, rojstva, boleznini, nesreč, lovske uspehov, zagotovila prijateljstva, ali tudi zakletve sovraštva, se bobnajo iz kraja v kraj. Preden bobna bobnar vest, opozori poslušalce z devetkratnim bobnanjem v jeziku črnecv: „Poslušajte, kaj vam bom sporočil!“ Nadaljno vest morajo v sosednji vasi sporočiti naprej. Razen svojega navadnega imena ima vsak bobnar še posebno ime, tako da je vsakemu poslušalcu takoj jasno, odkod vest prihaja.

Tudi poziv na vojni pohod se izvrši z bobnanjem. Kdor ga je enkrat slišal, ga več ne pozabi: „Možje, možje, prinesite svoje puške in sulice, prinesite svoje puščice, v strupu namočene! Poglavar vas kliče!“ Vojščaki zapuste takoj domove, da se zberejo okrog svojega poglavarja, ko zaslišijo vojni klic. Lovec se sredi zasledovanja divjačine obrne ob takem pozivu, ribič zapusti svoje mreže.

Nekateri rodovi v Afriki se poslužujejo za širjenje vesti svetlobnih znakov. Saj so celo naši predniki s pomočjo kresov poročali, da se bliža Turek! V srednjem veku so svetlobni znaki in dim igrali veliko vlogo v voj-

nem času. Okrog leta 1600. so se začeli svetlobni žarki hitro razvijati. Vzrok je bila izumitev daljnogleda.

V začetku 19. stoletja so se ljudje za širjenje vesti začeli posluževati elektrike. Po raznih poizkusih se je končno posrečilo Amerikancu Morzeju izumiti prvi brzjavni aparat. Morze je bil po poklicu slikar in njegov aparat je bil kaj priprost. Obstojal je iz nihala s svinčnikom, elektromagnetna in stenske ure. Ta aparat je podlagla vsem natančnim brzjavnim napravam sedanjega časa.

Strogo jih držijo. V Burmi v južni Aziji tako strogo pazijo na mlada dekleta, da nobena ne sme niti besedice spregovoriti z moškim, ki ni član njene družine. Dekle, ki je še neomozeno, pa bi govorilo z moškim, ki ni njen sorodnik, bi bila takoj izključena iz svojega rodu.

Od solz oslepela. Marija Bechet iz Prahatic je zadnje časa mnogo trpela, obiskala jo je nesreča za nesrečo. Najprej ji je umrl oče, nato njen mož in končno tudi še oba dva otroka. Ženo so te nesreče tako potrle, da je jokala noč in dan. To pa je imelo za posledico, da je nesrečna žena sedaj zaradi preobilnih pretočenih solz izgubila tudi svoj vid.

Zavrtni snubač. V Bukarešti se odigrala nedavno strašna žaloigra. Inženir Konstantin Cotescu je že dalj časa snubil mladenko iz hiše, kjer je bil na stanovanju. Mladenka pa ni hotela slišati njegovih prošenj, zato je sklenil, da se bo nad njo maščeval. Cotescu je vdrl v sobo mladenke, polil njeno obleko z bencinom, nato pa vrgel vanjo gorečo vžigalico. Ko je bila obleka v plamenih, je pahnil nesrečno žrtev iz sobe na hodnik. Na vpitje nesrečnice so prileteli sosedi, ki so ogenj pogasili. Mladenka je dobila težke opekline po vsem životu. Okrutnega inženirja so zaprli.